

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

ליומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי מאיר ראזענבוים מקרעטשניף זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש רבי מרדכי מנדבורנה זצוק"ל נסתלק ל' סיון (תרס"ח)

פעם אמר הרבי הקדוש רבי מרדכי מנדבורנה זצוק"ל, על בנו - רבינו רבי מאיר מקרעטשניף זצוק"ל, שהתכיר אותו עתה בשמים בתואר 'איש האלוקים'. והפלא היה, שמשם באותו זמן הגיע לרבינו מכתב מאחיו, הרבי הקדוש רבי אהרן משה שהנהיג נשיאותו בעיר זילין, ובראש המכתב כתב, 'אחי איש האלוקים'. והיה זה פלא גדול, כי עד אז לא היה כותב עליו כך, ובוודאי עוד לא שמע זאת מאביו, כי היה במקומו במדינה אחרת, רק כפי הנראה שמע גם הוא את הכרוז הזאת למעלה.

*

יהודי אחד הגיע לרבינו הקדוש מקרעטשניף זצוק"ל קרוב לחג הפסח, והגיש לפניו קניטל - פיתקא. תיכף ומיד נענה רבינו ואמר לו, דע לך שהגויים שבסביבתך המתיקו ביניהם סוד, ונמנו וגמרו לשרוף אותך ואת ביתך בליל התקדש חג הפסח באמצע עריכת הסדר. ולכן אני מזוהר, שבשנה הזאת לא תשב בשעת עריכת הסדר בידך עם אחיך כמנהגך תמיד, רק אחד ממכם יערוך את החצי הראשון של הסדר לבני הבית, ואחד יעמוד בחוץ על המשמר, ואחר כך תתחלפו. ובירכו. שהשית' ישמר ויצילחו מכל צער ונוק.

שני האחים קיימו פקודת רבינו, כשהבעל הבית התחיל לערוך את הסדר, נעמד אחיו בחוץ על המשמר באופן שלא ירגישו בו. פתאום הבחין איך שגוי אחד מתקרב לבית, ושופך צלוחית נפט על גג הבית שהיה עשוי מ'קש'. ואחר כך כאשר רצה שוב לזרוק צלוחית גפרית על גג הבית, התנפל עליו אחיו של הבעל הבית, ותפסו בקול רעש גדול.

כששמעו בני הבית והשכנים את קולו הגדול, קפצו כולם מיד החוצה, וכך ניצלו בחסדי השי"ת. הדבר בטוח שאם הוא לא היה עומד על המשמר, היה נשרף כל הבית תוך כמה רגעים אחרי זריקת הנפט והגפרית, מאחר שכאמור קורת ביתם היתה עשויה מקש, ולא היה נשאר מהם שריד ופליט ח"ו. אך את כל זה ראה רבינו מראש באספקלריה המאירה, ובזכותו ניצלו כלם ממוות לחיים.

גודל שפלותו וענוותנותו של מרן הרבי הקדוש זצוק"ל

הם הציעו, שיביאו לכאן בית דין של שלושה רבנים מוסמכים, והם יכריעו אם יש כאן חשש גניבה וגזילה, והאם הרבי צריך להחזיר את המעות או לא. לגודל הפצרותיהם הסכים הרבי להצעה זו.

בין הרבנים הגאונים אשר כנסו לאותו 'בית דין', נמנה גם מרן הרבי הקדוש רבי צדוק הכהן מלובלין זצוק"ל, שהיה אז עדיין אברך צעיר, והגיע אז לרבי מפרמישלאן, כדי לברר אודות 'היתר מאה רבנים' שהיה חפץ להשיג. הרבנים הגאונים האזינו לכל ה'שאלה', וכמובן שכל הדיינים נמנו וגמרו מיד פה אחד, שבוודאי לא חל כאן שום טעות, האיגרת נשלחה אל הרבי, והמעות כשרות למהדרין מן המהדרין, ואין בזה שום חשש. שוב שמח המשמש פעם שניה.

אמנם לפני שהרבי נתן רשות להשתמש עם המעות כהכרעת הדיינים, שלח לקרוא את הרבנית הצדקנית, וסיפר לה כל סיפור הדברים שהיו כאן, ה'שאלה' שהתעוררה, והכרעת הדיינים להיתר. פתחה הרבנית את פיה בחכמה והשיבה לבעלה הקדוש: תמיהה גדולה יש לי, הן מעולם נהר אתה שלא לאכול בשר מ'שאלה' שהורה בה חכם', כמו שמבואר בגמרא בדף היומי שלנו (חולין מד:), שיחזקאל הנביא העיד על עצמו, 'שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם'. ובכן מה נשתנה 'בשר' שהורה בה חכם, מ'ממון' שהורה בה חכם, מאחר שסוף סוף היה כאן 'שאלה' על הכסף, שוב איך יכול להשתמש בה.

הדברים נפלו על הנוכחים כרעם ביום בהיר, רק פניו של הרבי הקדוש קרנו משמחה, והורה מיד למשמשו, שיצרו מיד את הממון, וישגרו בחזרה לשולחו.

לימים כשסיפר הרבי הקדוש רבי צדוק הכהן מלובלין זצוק"ל סיפור זה, אמר, שמחזה עילאי זה שזכה לראות בבית הרבי הקדוש מפרמישלאן זצוק"ל, לימדו בינה להבין ולהשכיל, עד כמה שגבו מדרגתם ומעלתם של הצדיקים הקדושים ההולכים בדרך החסידות, עד כמה הם באמת שפלים בעיניהם בתכלית השפלות והביטול, לא יאומן כי יסופר. ועד כמה גדול מידת בטחונם בהשית' הזו ומפרנס לכל בריה, עד שאפילו בעת לחץ דוחק שאין כמותו, אינם מתפעלים כלל ממתנת בשר דם שהזדמן לידם במידה גדושה. וביותר מכל זה התפעל מאד ממה שראה בחוש, איך שלא רק הצדיקים בלבד מגיעים למדרגות נשגבות ועילאיות אלו, רק הם משפיעים כך גם על בני ביתם, שלא לבטוח כלל בנדיבים, ולמרות הרעב והמחסור והדוחק שהוא מנת חלקם, הם מציעים מעצמם שלא להשתמש במעות נדיבים, עם המצאה נפלאה כזאת, שהוא 'ממון' שהורה בה חכם. ואז גמלה בקרבו ההחלטה, להצטרף לדרך החסידות הקדושה.

דבר נפלא אנו רואים בגמרא בדף היומי שלנו (חולין מד:), באותו עמוד גמרא שמבואר בה שאין להשתמש ב'בהמה שהורה בה חכם', ממש בסמיכות לזה מבואר בגמרא, 'איזהו שונא מתנות יחיה' (משלי טו, כז), זה הרואה טרפה לעצמו'. ופירש"י, 'זה הרואה טרפה לעצמו' - כשגולד ספק טרפות בבהמתו, ונראה בו טעם לאיסור וטעם להיתר, ואינו חס עליה ואוסרה'. ויש בו כדי לרמז, שה'שונא מתנות יחיה', אף לאחר שכבר נפשט לו ספיקותיו להיתר, הוא עדיין 'שונא מתנות', מטעם שהוא 'ממון' שהורה בה חכם'...

הדורון שהוחזר לבעליו מפני ה'שאלה' שהתעוררה עליה

פעם כנסה אשה עשירה למרן הרבי הקדוש רבי מאיר מפרמישלאן זצוק"ל, ושפכה לפניו את צערה, כבר יותר מעשר שנים מאז שנישאתי לבעלי, ועדיין לא זכיתי לבנים, מה יש לי מכל העשירות כל עוד שאינני זוכה לפרי בטן - פרצה האשה בבכיות נוראות. הרבי הרגיע אותה, והבטיח לה, שאם היא ובעלה יעשו כמה מעשי צדקה מיוחדים אשר ערך וסידר לפניהם, הם יזכו להיושע בקרוב בבנים. כאשר שמעה האשה הבטחה גדולה זו יוצא מפורש מפי הרבי, נתמלא לבבה באמונה ובשמחה, ויצאה מלפניו ברוח חדשה.

חלף ועבר כשנה שלימה מסיפור זה. והנה ביום אחד התגבר מאד העניית והדחקות במעונו של הרבי הקדוש מפרמישלאן. למרות שהדחקות היה דבר שכיח ומצוי בבית הרבי, מפני גודל מעשי הצדקה והחסד שהיו יוצאים מביתו, עד שלא נשאר כמעט מאומה לכלכלת הבית, אמנם באותו היום במיוחד ממש הגיעו מים עד נפש מגודל הדחקות.

בני ביתו של הרבי כבר היו רגילים לשאת את דלותם בדומיה ובאהבה. אמנם המשמש הנאמן של הרבי, לא היה יכול לסבול עוד גודל העניות השוררת בבית הרבי. והנה לפתע הגיעה איגרת לבית הרבי. מיהר המשמש לפתחה - כדרכו תמיד לפתוח את האיגרות לפני שמכניסן אל הרבי. אורו עיניו, כאשר נתגלה לו שבתוך המעטפה נמצאו שלש מאות ז'י" - שם מטבע ברומניה.

תיכף נדרז המשמש לבשר לרבי בשמחה ובששון, על הישועה שהגיעה מן השמים. נטל הרבי את האיגרת לידו, והחל קורא את הנכתב בה. היתה זו איגרת מאותה יהודיה עשירה שחזכת בנים שביקרה לפני כשנה אצל הרבי, בה היא מבשרת שברכת הרבי התקיימה, והם זכו עתה להיפקד בבן זכר למול טוב, ואשר על כן לאות תודה מצורף דורון לרבי, שלש מאות ז'י"י.

באמצע קריאת האיגרת, השתנו פתאום פני הרבי, ואמר בקול תקיף למשמשו: 'אל תגיע במעות ואל תשתמש בהן, לבל ניכשל חס ושלום בעוון גניבה וגזילה, מסתבר שהאיגרת נשלחה לאיש אחר, ורק בטעות היא הגיעה לכאן'.

מה זאת אומרת - נדהם המשמש ושאל, הרי הכתובת של הרבי כתוב מפורש על גבי המעטפה, ואיזו טעות יכול להיות כאן. הסביר לו הרבי בגודל ענוותנותו, הנה כך כתוב כאן בראש המכתב, 'אל כבוד הרב הקדוש צדיק יסוד עולם איש אלוקים', וכי עלי היה איזה איש כותב תוארים גדולים כאלו, הרי אין בי שום שמץ דבר מכל אלו השבחים. לא יתכן שהאיגרת נשלחה אלי, ברור כשמש שחל כאן איזה טעות.

המשמש המסור שכבר ראה את הישועה לנגד עיניו, הדעק מנהמת לבו, רבינו הקדוש, מה השאלה כאן, השולח רשאי לכתוב תוארים מופלגים כטוב בעיניו, ורבינו רשאי לחלוק עליו, אך מהו השייכות בין כל זה לבין קבלת המעות, הרי הדבר בטוח שהלה התכוון לשלוח את המעות לרבינו ולא לשום איש אחר. אולם הרבי לא הסכים לקבל את דבריו, ונשאר נחוש בדעתו, שיש להחזיר את המעטפה לשולח.

לרגל המצב הקשה ששרר ביום זה בבית, נאספו עוד כמה מהמקורבים לרבי, והתחננו לפניו שלא יחזיר את המעות לשולחם. בין הדברים

צדיק
יסוד
עולם

המשך נועם שיח עם מרן הגאון האדיר רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א רב מערב בני ברק ומפוסקי הדור

• המשך מגלינות ש"ג ושי"ד - הפרק האחרון •

השבועות. וכך יוכלו אחר כך לומר ברכת התורה כראוי, ולהתפלל כל התפילה של חג השבועות כראוי.

הרב קובלסקי: בחצר הקודש סאטמאר שרים שיר מיוחד בחג השבועות על 'אהבה רבה'.
הרב שליט"א: גם בני כנישתא דילן שרים הניגון הידוע על 'האר עינינו בתורתך', וכל הבית מדרש כאש להבה.

הרב קובלסקי: למרות שכולם היו ערים כמעט כל הלילה.

*

הרב קובלסקי: לסיום אני רוצה לבקש ברכה עבורי, אברהם ישעיהו בן גיטל, שאזכה להמשיך בהרבצת התורה, ושיהיה לי ראש שקט לחדש חידושי תורה.

הרב שליט"א: יעזור השי"ת, שיהיה לכם כל הכוחות להמשיך את הכל, הצלחה גדולה בלימוד התורה, ובהרבצת תורה, שתהיו תמיד בבחינת מוסיף והולך, מעלין בקודש, בלי שום הפרעות.

הרב קובלסקי: אמן. כמו כן רציתי לבקש ברכה לכל הקוראים. השבת במירון זכיתי לפגוש את כ"ק האדמו"ר מזוועהיל שליט"א, וסיפר לי שהוא ראה סיפור נפלא בגליון 'מתיקות הדף הימני', והוא סיפר את זה ברבים בטיש, כמובן שזה שימח אותי מאד, זה רק דוגמא אחת מתוך רבים. וכשם שהקוראים משמחים אותי, כך אני גם רוצה לשמח אותם ולבקש ברכה מהרב שליט"א עבורם.

הרב שליט"א: יעזור השי"ת, שכל בני ישראל יזכו לבנים מוצלחים בתורה, ושכולם יזכו לקירבת אלקים, לעלות מעלה מעלה במעלות התורה והיראה, שיזכו לקבל את התורה בשמחה ובטוב לבב, וללמוד את התורה הקדושה בשלהבת אש קודש, בבחינת 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה'.

הרב קובלסקי: אמן. לעומתו ברוך יאמרו, השי"ת יעזור שהרב ימשיך בהרבצת תורה בבריאות השלימות, לאורך ימים ושנים טובות. הרב שליט"א הגיע השבת למירון ביחד עם קהל גדול וביחד עם המשפחה, אני חייב להגיד, שרואים אצל כל צאצאי רבינו שליט"א

בליעה"ר, ה'דרך ארץ קדמה לתורה', מכבדים כל אדם, מקרבים כל אדם. בתחילה הרגשתי עצמי כאורח, אך ממש אחר דקות ספורות, כבר הרגשתי כמו אחד מבני הקהילה עשרות בשנים.

הרב שליט"א: ברוך השם, הודו לה' כי טוב, שתזכו לברכה והצלחה בכל העיניים.
הרב קובלסקי: אמן.

הרב קובלסקי: אחד מהדברים שהתרגשתי מאד בשבת פרשת אמור באתרא קדישא מירון בצילו של הרב שליט"א היה, מה שהרב דיבר על חורבן בית המקדש. כבר עבר כל כך הרבה שנים מהחורבן, איך זוכה הרב לחיות עם החורבן ממש כאילו זה קרה היום, ממש כמאמרם ז"ל (ירושלמי יומא פ"א ה"א), 'כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו', איך זוכים להגיע למדרגה כזאת, לא להרגיש שכל החורבן בית המקדש הוא סיפור ישן.

הרב שליט"א: אני חושב שזה בזכות הרבי הקדוש מרן בעל השפע חיים מצאנז זצוק"ל, שזכיתי להיות אצלו בבחורותי בשבת חול המועד, אחרי התורה שהרבי אמר, אחרי הפשעטייל שהרבי אמר, אחרי העבודה הגדולה בטיש, הרבי בכה בכיית נוראות בברכת המזון על חורבן בית המקדש, כשאמר 'הראנו ה' אלקינו בנחמת ציון עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך', זה חזר על עצמו פעמים אין ספור. ומי שראה זאת וחווה זאת, נחקק לו בעצמות ההשתוקקות לבנין בית המקדש.

*

הרב קובלסקי: ידוע הענין ללמוד 'עולם הבא מסכתא', בוחרים מסכתא אחת ולומדים את זה במשך כל החיים, לאחרונה התעוררו לזה הרבה אנשים. מה דעת הרב על זה?

הרב שליט"א: זה דבר נפלא מאד.

הרב קובלסקי: מה הרב מציע לילד, בחור, אברך, איזה מסכתא לקחת בשביל זה. מסופר על צדיקים שבחרו במסכת סוכה כ'עולם הבא מסכתא', ואמרו שיש בזה גם סגולה 'שמירה', כמו שכתב המהר"ם מלובלין בסיום פירושו על מסכת סוכה (דף נו): 'בעזרת הא"ל יתברך, סליקא מסכת סוכה, והוא יצילנו מכל צרה וצוקה, ומכל בהלה ומבוכה'. ורואים מזה שלימוד מסכת סוכה מביא לידי שמירה מכל צורה וצוקה, ומכל בהלה ומבוכה. ולכן היו צדיקים שלמדו כל יום מסכת סוכה. ונשאלת השאלה, מה דעת הרב בזה, באיזה מסכתא כדאי לבחור?

הרב שליט"א: קשה להגיד, כל אחד מה שמרגיש, לעולם ילמד אדם מה שליבו חפץ (ע"ז ט), כל אחד כפי מה שמרגיש שליבו נמשך אחרי מסכתא זו, יש מרגישים חשק גדול במסכת קידושין, וכיוצא בזה כל אחד לפי הרגשתו.

*

הרב קובלסקי: רציתי לבקש מהרב שליט"א, שיספר קצת על חג השבועות בצילו של רבו מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל.

הרב שליט"א: מורי ורבי בעל שבט הלוי אמר, ש'ברכת התורה' שאומרים בחג השבועות, וכן ברכת 'אהבה רבה', משפיע על כל השנה, והוא עת רצון גדול להתפלל אז שיצליח כל השנה בלימוד התורה. ולכן סבר שעדיף ללמוד שעה פחות בליל שבועות, וללכת לישון כשעה לפני תפילת ותיקין - כמו שהיה מנהגו תמיד להתפלל תפילת ותיקין בחג

מאוצרות הפרשה

יודבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו' (טז, ה). הנה כדי להבין זה למה אמר להם דייקא **'בוקר'** ויודע ה' את אשר לו, שמעתי **בשם הקדוש מאפטא** זצלה"ה, כי הצדיק יכול לזכך נשמת ישראל בעת שינתם שישנים, ונשמתו עולה למעלה, אזי לוקח הצדיק את הנשמה ומכבס ומטהר אותה, ועל ידי זה כשחוזרת בבוקר אל הגוף מטהורה, אזי הוא כבירה חדשה ועושה תשובה באמת. ולכן רצה משה שבלילה בעת שינתם יטהר נשמתם, ויתעוררו בבוקר בנפש מטהורה ולא יחלוקו על הכהונה עוד.

אמנם הטעם שלא יעשה כן, הנה אחר כך בפסוק 'ויקהל עליהם קרח' וגו', כתב רש"י ז"ל, שהיו הולכים בליצנות כל הלילה עינין שם, לא היו ישינים כלל, לכן לא היה יכול לטהר נשמתם, כיון שלא היו ישינים כלל ולא עלו נשמתם למעלה, עד כאן דבריו תדברי פי חכם חן.

אמנם בפשוט יש לומר, על פי מה שמבואר בזוהר הקדוש (ח"א קצא), כי האדם צריך להיות מ'מארי דחושבנא', וככל לילה קודם השכיבה צריך לפשפש במעשיו ויתודה עליהם ויעשה תשובה עליהם. לכן אמר משה 'בוקר ויודע' וגו', כי סבור אפשר בערב יפשפשו במעשיו ויעשו תשובה וכנ"ל.

אמרי יוסף (פרשת קרח)

להבין טעות קרח, ידידו שיש שני אופני העבודה, יש עבודה בהתלהבות ובהתפעלות הנרגשת ונראית לעינים, ובהלל ושיר שהוא מכוחות הלב. ויש עבודה למעלה שהיא בחינת השכל והמוח. וידוע שהמוח הוא קר, וההתפעלות הבאה מצד המוח איננה נרגשת וניכרת לזולתו, ואין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם, אלא שכל חמש ההרגשות שבאדם בטלות לבחינת השכל והמוח.

ומובן שכמו שבחינת השכל היא גבוהה מבחינת הלב, כן עבודה כזו שמבחינת השכל בלי התפעלות נרגשת, גדולה יותר מעבודה שעל ידי תנועה והתפעלות. והנה כך היתה עבודת משה ואהרן, בבחינת מוח ושכל לבד, ולא היתה נראית בהם לא תנועה ולא התפעלות.

ועל כן חשב קרח על עצמו, היות כל שבט לוי עבודתם ברגש ובהתפעלות ובשיר, והוא גדול השבט, כבמדרש, שכל השבט טפל אליו, והיה משתמש ברוח הקודש, לכן דווקא לו נאה ולו יאה ביותר לשמש ככהונה גדולה, לקשר עולמות התחתונים בעליונים, כי נצרך לזה קדושת הגוף, שהגוף יהיה מוגבה בקדושת כהונה, וחשב שעל ידי התפעלות ותנועת הגוף, מתקדש הגוף ביותר. ואף שבמוח ושכל ידע שאהרן גדול ממנו, והוא מפורסם לנביא ה', אך בשביל זה יהיה שרבו בעולם המצפון, היינו בעוה"ב ביותר, אבל בעוה"ז שהוא עולם הנגלה ולקשר גם את עולם הנגלה להש"י, מוכשר הוא ביותר.

אך טעה בחשבונו, ובאמת גם גופו של אהרן נתקדש יותר ממנו, ולא משום תנועות והתפעלות, אלא דבר אחר גרם לו, והיינו שאהרן, עם כל גדולתו וקדושתו איש שכלי ומרכבה, שהיו רעיונותיו מוטוטים תמיד בעולמות העליונים, הניח דרגין שלו והיה עוסק בדברים פשוטים, להישייר את ישראל ללמדם קריאת שמע, כמו שאמרנו **בתנא דבי אליהו**, ולעשות שלום בין איש לרעהו וכו', אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. לכן לעומתו גם קדושת כהונה הניחה דרגין שלה, ולא איוותה למושב לה אלא גופו של אהרן וכו', וגופו דוקא נעשה קן לקדושת כהונה.

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661